

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, FEBRUAR 2007 – Št. 67

V nemškem mestu Rudolstadt ustanovili društvo »Usoda prisilnih delavcev v Rudolstadtu«

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 preko svoje komisije za stike s kraji izgnanstva, ki jo vodi **Zdenka Kaplan**, že več let sodeluje z nemškimi mesti, kjer so bila izgnanska taborišča in so tudi grobovi slovenskih izgnancev.

Pri razširjanju tega sodelovanja so pomembne strokovne ekskurzije in izleti v kraje izgnanstva in pobude, da se obnavljajo in ohranjajo grobovi Slovencev (Ilmemau, Arnstadt, Kassel, Rudolstadt in drugi kraji).

Tako so bili tudi v Rudolstadtu obnovljeni grobovi umrlih v tem mestu med drugo svetovno vojno, kjer je bilo še leta 1999 pokopališko smetišče.

Dosedanji župan Rudolstadta **dr. Hartmut Franz** in predstojnica Turističnega društva **Sabina Christophersen** sta na pobudo naše komisije razvijala tudi druge oblike sodelovanja, naj omenim, da je župan Rudolstadta konec septembra 2002 posadil ob Poti spominov (Ob žici okupirane Ljubljane) bukev v znak prijateljstva. Udeležil se je tudi osrednje prireditve leta 2005 v Brestanici, kjer je prireditev njemu in njegovemu spremstvu vtisnila globoka čustva.

Zato ni slučajno, da so v tem mestu nagovorili dijake in profesorje gimnazije, da so razpisali seminarsko-maturitetno nalogo o prisilnih delavcih v Rudolstadtu med drugo svetovno vojno.

Pri tej nalogi je Društvo izgnancev Slovenije aktivno sodelovalo. Dijakom smo posredovali razno gradivo o izgonu Slovencev, pesmi, nastale v izgonu, zakon o ratifikaciji sporazuma med Vlado RS in Vlado Zvezne republike Nemčije o vojnih grobovih in izgnanskih taboriščih, ki so bila v Rudolstadtu in okolici med drugo svetovno vojno, ker o tem niso ničesar vedeli.

Sedež občine v nemškem mestu Rudolstadt.
Foto: Alojz Rupar.

Nosilci raziskave so bili trije dijaki gimnazije v Rudolstadtu: **Christian Weidmann**, **Florian Ruhs** in **Matthias Hoffmann**, ki so sestavili tudi 23 vprašanj za slovenske prisilne delavce. Komisija za stike s kraji izgnanstva pri IO DIS je vprašanja objavila v Vestniku št. 63. Do roka 15. junija 2006 so na anketo odgovorili: **Zdenka Kaplan**, **Jožefa Lojen**, **Viktorija Šunta**, **Stanislav Grabner**, **Franc Molan**, **Anton Naroglav**, **Rajko Kranjc**, **Ladislav Štojs**, **Dominik Kotar**, **Martina Bratuša** in **Ivica Žnidaršič**.

Dijak nemške gimnazije **Christian Weidmann** je dne 1. 11. 2006 poslal pismo predsednici komisije za stike s kraji izgnanstva pri IO DIS, v katerem je med drugim zapisal:

»Spoštovana gospa Kaplan, dragi slovenski prijatelji, radi bi vam poročali o nadaljnjih izidih naših poizvedovanj in drugih dejavnostih. Proučevanje mnogih odgovorov slovenskih družin nam je prineslo dragocene informacije, ki so jih naši šolarji vključili v svoj projekt. Istočasno smo opravili še obsežne raziskave in tudi tako dobljene informacije uporabili v študiji.

Z veseljem vam lahko sporočimo, da bomo v naslednjih dneh končali našo študijo, ki jo bomo predstavili v okviru simpozija na gimnaziji v Rudolstadtu. Vas in druge zainteresirane bi radi povabili na to predstavitev in vašega prihoda bi bili zelo veseli. Tudi lokalni mediji so že najavili, da jih ta predstavitev zanima.«

Na gimnaziji v Rudolstadtu je bila predstavitev študije o prisilnem delu predstavljena v prisotnosti profesorjev, dijakov in uglednih predstavnikov občine in drugih ustanov 16. januarja 2007. Na vabilo se je predstavitev udeležila tudi **Zdenka Kaplan**, predsednica komisije za stike s kraji izgnanstva, ki sta jo spremljala **Alojz Rupar** in **Jožica Stezinar**.

Ob predstavitvi naloge, ki je bila na profesorskem zboru ocenjena z najvišjo možno oceno, je bilo poudarjeno, da je anketa iz Slovenije prinesla veliko informacij o izgnancih iz Slovenije, ki so prisilno delali v tem mestu. O tem obstajajo le zelo skopi podatki in še te smo prinesli z dokazili v ta kraj mi. Vse informacije o tovarni torpedov, kjer so prisilno delali Slovenci, so popolnoma izginile. Hote ali nehoti so meščani popolnoma pozabili, da je bilo v tem mestu več taborišč, za katera še mi med seboj nismo vedeli.

Pomembno je, da so v Rudolstadtu ustanovili tudi društvo »Usoda prisilnih delavcev v Rudolstadtu«.

V statutu tega društva je med drugim zapisano: »Namen društva je obdelati zgodovino tujih in prisilnih delavcev na področju Rudolstadta med nacistično diktaturo, intervjuvati priče iz tistega časa, pregledati obstoječe dokumente, arhivirati nove dokumente in dati arhiv na voljo skupnosti. Poleg tega želi društvo predstavljati diskusijsko platformo za prizadete in tiste, ki jih to zanima. V skrbi za zgodovinsko odgovornost bo društvo skrbelo za ohranitev spominskega obeležja na severnem pokopališču v Rudolstadtu.

Člani društva so lahko fizične, vendar

Pri raziskavi o prisilnem delu so sodelovali, pomagali in jo podpirali (od leve proti desni): **Sabina Christophersen**, profesor **Hoffmann**, dr. **Hartmut Franz**, župan mesta Rudolstadt **Jörg Reichl**, **Zdenka Kaplan**, **Florian Ruhs**, profesorica **Eva Schramm**, **Matthias Hoffmann** in **Christian Weidmann**. Foto: Alojz Rupar.

tudi pravne osebe. Mladina pod 18 let mora imeti dovoljenje zakonitih zastopnikov. Upravni odbor odloča o pisni prošnji za sprejem. Če upravni odbor zavrne prošnjo za sprejem v društvo, ni dolžan prisilcu navesti svojih razlogov za to.

Organi društva so: **upravni odbor** in **občni zbor**. Upravni odbor sestavljajo predsednik, namestnik predsednika in blagajnik.

Naloge in pristojnosti Upravnega odbora so:

- priprave in sklic občnega zbora, vključno s pripravo dnevnega reda
- izvršitev sklepov občnega zbora,
- izdelava osnutka proračuna in letnih poročil
- sklepanje o prošnjah za sprejem v društvo, izključitev članov.

Seje upravnega odbora sklicuje predsednik.

Dnevni red za to ni potreben. Upravni odbor je sklepčen, če sta prisotna vsaj dva člana upravnega odbora. Upravni odbor odloča z večino glasov.

DIS bo nadaljeval zbiranje podatkov, slik in dokumentov še živih, ki so prisilno delali v Rudolstadt, in tako pomagal ustanoviteljem društva, da bo mlade seznanjalo z dogodki v njihovem mestu med II. svetovno vojno.

Hvala vsem, ki ste sodelovali pri tem pomembnem delu, da bi nemška mladina več vedela o nasilju nad Slovenci, ki ga je izvajal nacistični sistem med drugo svetovno vojno.

Študija o prisilnem delu Slovencev v Rudolstadt obsega 80 strani in si jo lahko vsi zainteresirani ogledajo na sedežu DIS, v Ljubljani, Komenskega 7.

I. Žn.

Nemška mladina spoznava zgodovino druge svetovne vojne

Del udeležencev na predstavitvi maturitetne naloge o prisilnem delu Slovencev v nemškem mestu Rudolstadt.

Bila je dolga pot kot некоč, pred mnogimi leti, le da je bila 15. januarja 2007 prijateljska. Peljali smo se v Rudolstadt na predstavitev maturitetno-seminarske naloge z naslovom »Tuje delo v Rudolstadt v času nacionalsocializma«.

Na predstavitev sem bila povabljena kot prizadeta tuja prisilna delavka in predsednica komisije za stike s kraji izgnanstva in ker sem zbirala anketne liste živih prič med slovenskimi izgnanci, prisilnimi delavci v tem mestu.

Kratek sestanek z nekaterimi izgnanci in dijaki sem organizirala že v Rudolstadt, ko smo se vračali iz Bad Arolsen, nato pa zbirala odgovore na anketo, s katero ste bili vsi seznanjeni, in nenazadnje, ker s tem mestom sodelujem že vrsto let, ko je bilo treba trdo delati, da so obnovili pokopališče, kjer je pokopanih več kot 20 slovenskih izgnancev.

Sodelovanje je prineslo prijateljske odnose med DIS in najvišjimi predstavniki mesta Rudolstadt.

Bili smo prijazno pričakani in sprejeti v mrzlem večeru na Glavnem trgu mesta Rudolstadt. Tu so nas nastanili in po dvehurnem počitku so nas ob spremstvu Sabine Christophersen pričakali na vratih gostišča župan mesta Rudolstadt Jörg Reichl, dijaki Christian, Florian, Mathias, profesor Karel Heinz Swirszczuk, profesorica Eva Schramm, profesor Hoffmann ter dr. Hartmut Franz, bivši župan tega mesta.

Na svečani večerji je bilo povedanih veliko obetov za nadaljnje sodelovanje in prijateljstvo med DIS in predstavniki mesta Rudolstadt. Tudi novi župan Jörg Reichl je obljubil, da bo gojil to prijateljstvo tudi v bodoče, saj želi, da bi dogodke iz preteklosti preboleli, vendar ne pozabili, ter delali tako, da se ne bi nikoli več ponovili.

Predali smo jim naše spominske predmete in slovensko potico ter slovenski cviček.

Drugi dan smo bili gostje bivšega župana, nato pa smo odšli na gimnazijo,

kjer je bila javna predstavitev seminarske naloge. Bilo je veliko občinstva, novinarjev in najvišji predstavniki mesta, kar je nam bilo nekaj novega, saj nismo poznali takega načina šolskih pravil.

Osebnost sem bila prijetno presenečena nad pozornostjo, ker so naša mesta, kjer smo sedeli, označili z dobrodoščico in našim izgnanskim znakom, na svoji mizi so imeli našo kroglico, na tabli sliko urejenega pokopališča, na sebi pa so imeli naše značke s slovensko zastavico.

Predstavitev je potekala z dokumentacijo na grafoskopu, in ko je bila končana, je bila v razredu grobna tišina.

Priznati moram, da sem bila zelo ganjena, vstala sem, vendar nisem mogla govoriti takoj. Zahvalila sem se vsem dijakom in njihovim mentorjem, ker so zbrali pogum za raziskovanje in predstavitev te teme, za katero se ve, da bi jo mnogi želeli pozabiti. Povedala sem, da sem osebno povezana s tistimi dogodki in s pokopališčem, ki ga gledajo na sliki.

Povedala sem jim, da smo ponosni na Mathiasa, Floriania in Christiana ter da pozdravljam ustanovitev društva, ki bo še naprej raziskovalo dogodke izpred 65 let, da pridem v Rudolstadt na pokopališče in med prijatelje in ne gojim sovraštva, ampak želim, da se kaj takega ne bi več ponovilo, za kar bodo skrbeli trije dijaki in njihovi vrstniki.

Ponovila sem rek g. Wiesenthala, da so se rane sicer zacelile, ostale pa so grde brazgotine, katere moramo mehčati skupaj.

Sledila so vprašanja dijakom, ki so jih lahko postavljali vsi.

Na koncu so mi vsi trije dijaki slovesno predali dva izvoda naloge.

Nato smo bili povabljeni v drug razred, kjer nas je s kavo ali čajem pogostil direktor gimnazije, ki je tudi razglasil rezultate oziroma oceno naloge in nam dal v spomin knjižico te gimnazije.

Zdenka Kaplan

Matthias Hoffmann, Florian Ruhs in Christian Weidmann, dijaki, ki so na gimnaziji v Rudolstadt opravljali maturo iz teme prisilni delavci med drugo svetovno vojno v Rudolstadt.

Razstava »Videti nepojmljivo«

V Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani, Celovška 23, (Čekinov grad) je bila 31. januarja 2007 odprta razstava iz koncentracijskega taborišča Mauthausen z naslovom »Videti nepojmljivo«. Pozdravni govor je imel direktor muzeja dr. Jože Dežman. Razstavo je odprl veleposlanik Republike Avstrije ekselencia dr. Valentin Inzko, slavnostni govornik pa je bil zunanji minister dr. Dimitrij Rupel.

Otvoritve razstave se je udeležila tudi dvanajstčlanska delegacija Društva izgnancev Slovenije 1941-1945. Razstava bo odprta od 1. februarja do 15. aprila 2007 vsak dan od 10. do 18. ure.

V okviru razstave je prikazano tudi nekaj oblik nasilja nad Slovenci v okupirani Gorenjski, Štajerski in Koroški v letih 1941-1945 pod nazivom »Hitlerjeva dolga senca«. Ta razstava je odprta od 31. januarja do 31. julija 2007.

Udeleženci razstave »Videti nepojmljivo«, ki je bila odprta v Muzeju novejšje zgodovine 31. 1. 2007. Foto: Sašo Kovačič

Češka ambasadorica obiskala DIS

Ivana Hlavsová, ambasadorica Češkega veleposlaništva v Ljubljani, je 13. februarja 2007 prišla na razgovor k predsednici Društva izgnancev Slovenije Ivici Žnidaršič. Z veleposlanico je prišel tudi njen namestnik, Petr Šmejkal.

Pogovor je bil namenjen medsebojnemu spoznavanju in informiranju o skupni usodi, ki so jo doživljali naši narodi med drugo svetovno vojno, in prijateljstvu, ki ga gojijo med seboj Čehi in Slovenci.

Predsednica DIS je veleposlanico Ivano Hlavsovo seznanila z željo DIS, da bi v Muzeju izgnancev na Rajhenburškem gradu prikazali tudi preganjanje Čehov med nemško okupacijo. Bil je tudi govor o pobudi DIS, da bi ustanovili Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920-1945, v katerem naj bi sodelovalo tudi češko društvo žrtev nacizma.

I. Žn.

Češka veleposlanica Ivana Hlavsová in Petr Šmejkal sta obiskala Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 in imela pogovore s predsednico DIS. (13. 2. 2007) Foto: Niko Mušič

Poslanec mag. Franc Žnidaršič na Občnem zboru članov DIS iz sedmih občin

Območna organizacija Društva izgnancev Slovenije Ljubljana Vič-Rudnik vključuje izgnance, begunce in druge žrtve vojnega nasilja iz sedmih občin. Poleg dela izgnancev iz Ljubljane so se na Občnem zboru zbrali še člani DIS občin Ig, Škofljica, Velike Lašče, Dobrava, Horjul in Brezovica.

V januarju so imeli redni letni občni zbor, katerega sta se udeležila tudi vodja poslanske skupine DeSUS mag. Franc Žnidaršič in predsednica DIS Ivica Žnidaršič.

S posebno pozornostjo smo prisluhnili mag. Francu Žnidaršiču, saj smo njegovo pokončno držo občudovali že ob sprejemanju nove zakonodaje, ko je odločno glasoval po svoji vesti. V svojem izjavljanju je zatrdil, da je delal vedno v dobro upokojeencev in da bo tako njihove pravice zastopal tudi v bodoče.

Predstavil nam je, kaj vse je njegova stranka v tem mandatu dosegla in kakšno delo jo čaka v bodoče. Dosegli so ugodnejšo in pravičnejšo rast pokojnin ter tako zaustavili padanje standarda upokojeencev, zvišali so letni dodatek in omogočili večjemu številu ovdovalih pridobiti del pokojnine umrlega.

Najpomembnejše pa je njihovo prizadevanje na zdravstvenem področju, saj se trudijo za ohranitev javnega zdravstva in

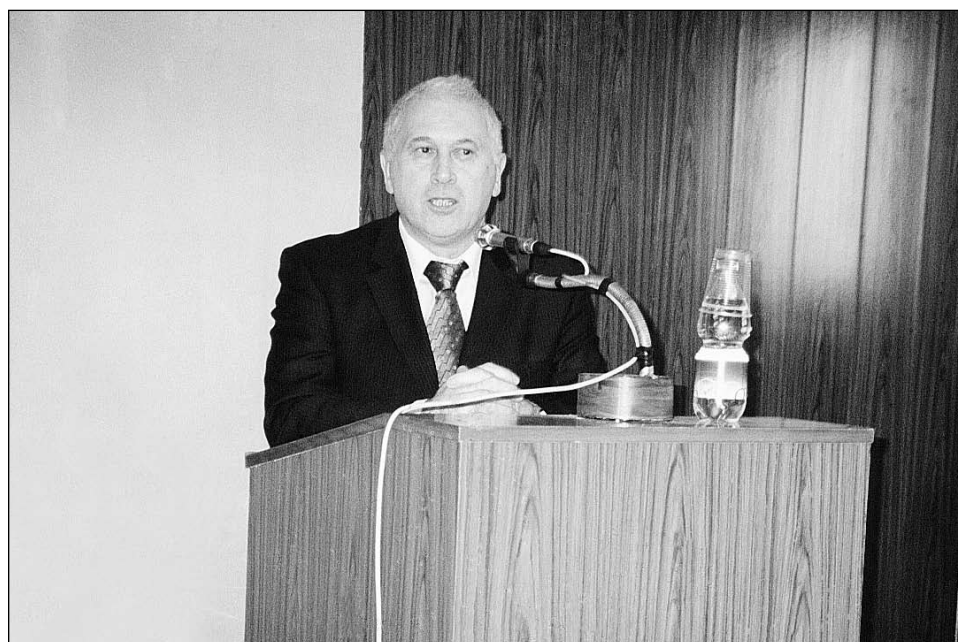
ugodnega socialnega varstva. Poudaril je, da mora zdravstveni sistem ostati solidaren in da zdravstvene pravice in njihovo uresničevanje ne smejo biti odvisni od materialnega stanja državljanov. Pravice zato ne smejo postati tržno blago.

Seznanil nas je tudi s pobudami o poplačilu gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno, ki bi jo morala poravnati država, če je ne bo izterjala od povzročiteljev. Težava je v tem, da le redki opozarjajo na to nerešeno vprašanje.

Končni rezultat bo odvisen tudi od prisotnih, saj se morajo zavedati, da lahko vse njihove interese zastopajo le njihovi zvesti predstavniki tako v zakonodajnih, kakor izvršilnih vejah oblasti. Zato s pametjo na volitve!

Stranka DeSUS bo storila, kar more. Če bo imela več podpore, pa bo lahko bistveno več, je še dodal. Ker so mag. Žnidaršiča čakale druge obveznosti, je naš občni zbor po svojem izvajanju zapustil, navzoči pa smo se mu zahvalili z bučnim aplavzom.

V razpravi je sodelovala tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič, ki se je udeležencem zahvalila za sodelovanje pri zbiranju spominov in pričevanj ter podporo, da se največje zbirno taborišče za izgon Slovencev v Brestanici ohrani kot objekt spominskega pomena. Govorila je tudi o mednarodnem

Mag. Franc Žnidaršič, poslanec DZ, na pogovoru s člani DIS (18. 1. 2007) Foto: F. Bizjak

sodelovanju s kraji izgnanstva ter ob tem omenila, pomemben dosežek, da so dijaki na gimnaziji v Rudolstadt pisali maturitetno nalogo o prisilnem delu Slovencev v tem mestu med drugo svetovno vojno. Na anketo s triindvajsetimi vprašanji, ki so bila objavljena v Vestniku št. 63, so odgovorili tudi člani DIS prisilni delavci iz KO DIS Ljubljana Vič-Rudnik, in sicer Anton Naroglav, Franc Molan, Rajko Krajnc, Martina Bratuša, Franc Grabnar in drugi.

Podrobno poročilo o delu v preteklem letu je podal predsednik KO Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 Anton Naroglav, program za tekoče leto pa je predstavila tajnica KO DIS Marija Kuhar. Navzoči so sklenili, da se bodo obračali na poslance, ki so jih volili, z vprašanji, kaj so tudi oni storili, da bi čim prej prišel v obravnavo predlog zakona o povračilu gmotne škode.

Marija Kuhar

Pobude za reševanje vprašanj gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je Medresorski komisiji Vlade RS za obravnavo vprašanj vojne škode posredovalo podatke, ki jih ta komisija potrebuje za pripravo stališč za politično odločitev, da se pristopi k pripravi predloga zakona o poplačilu gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.

Medresorski komisiji Vlade RS je Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 januarja 2004 posredovalo še 40 zakonov, pravilnikov in sprejetih predpisov, ki so jih državni organi sprejeli za popis in ocenitev vojne škode v letih 1941-1945.

Poleg tega je DIS na vseh množičnih prireditvah predstavnike državnih organov in slovensko javnost opozarjal na nerešena vprašanja povračila škode za odvzem in uničenje premičnega in nepremičnega premoženja.

Poslanec Državnega zbora RS mag. Franc Žnidaršič je 17. marca 2006 ponovno postavil poslansko vprašanje predsedniku Vlade Republike Slovenije, ki se je glasilo: »Spoštovani gospod predsednik! Sprašujem Vas, ali bo Vlada RS končno storila resne korake za rešitev še vedno odprtega vprašanja poplačila Sloveniji pripadajočega dolga s strani Zvezne Republike Nemčije v obsegu 6 milijard ameriških dolarjev vojne odškodnine, in če ne, zakaj ne?« Mag. Franc Žnidaršič je vprašanje utemeljil s tem, da je Vlada RS že sprejela stališče, da vojna odškodnina ni bila poravnana in da vojna škoda oškodovancem ni bila izplačana in je to vprašanje še naprej odprto.

Že prejšnja Vlada RS je Medresorski komisiji naložila nalogo, da prouči celotno problematiko glede vojne odškodnine in predlaga Vladi RS nadaljnje aktivnosti. Ta komisija se je že nekajkrat sestala in februarja 2006 poslala Vladi RS svoja stališča.

Vlada RS je na ponovna poslanska vprašanja mag. Franca Žnidaršiča odgovorila: »Vlada RS si je vseskozi resno prizadevala vzpostaviti dialog z Nemčijo o reševanju odprtega vprašanja vojne škode. Na vztrajna in dosledna

prizadevanja naše države se je nemška stran odzivala zadržano. Kot argument za svoje negativno stališče je navajala sklenitev dogovora Tito-Brandt o domnevni poravnavi vseh obveznosti Nemčije do nekdanje SFRJ iz naslova odškodnin za povzročeno škodo med drugo svetovno vojno, obenem pa je poudarjala tudi pomen širših mednarodno političnih posledic oziroma evropske prihodnosti. Vlada Republike Slovenije si bo tudi v prihodnje prizadevala za rešitev vprašanja poplačila vojne škode, nastale v 2. svetovni vojni s strani Nemčije.«

Na poslansko vprašanje, ki ga je 1. 2. 2007 postavil poslanec Matjaž Han, kaj je novega v zvezi s pripravo zakona o poravnavi gmotne škode, pa je poslanec od ministra Lovra Šturma dobil naslednji odgovor: »V zvezi z navedenim poslanskim vprašanjem vam sporočam, da je Ministrstvo za pravosodje Predlog za delno povračilo škode materialnim oškodovancem druge svetovne vojne, ki ga je Medresorska komisija vlade RS za obravnavo vprašanj vojne škode sprejela na svoji seji 8. decembra 2005, dne 24. februarja 2006 posredovala v sprejem na Vlado Republike Slovenije. Če bodo izhodišča za pripravo zakona, ki bi uredil problematiko materialnih oškodovancev druge svetovne vojne, na vladi potrjena, ga bo Ministrstvo za pravosodje uvrstilo v delovni program vlade.«

Sedaj imate informacijo, kje se je ustavila priprava zakona o poravnavi gmotne škode. Več kot leto dni leži predlog Medresorske komisije na Vladi RS. Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 ponovno poziva predsednika Vlade RS, da vlada nemudoma sprejme stališča in pripravi predlog zakona o poplačilu gmotne škode. Upamo in pričakujemo, da bomo na velikem zborovanju ob dnevu izgnancev, ki bo v začetku junija 2007, lahko nekaj tisoč upravičencem povedali, da se je začelo po več kot 60 letih vendarle reševati vprašanje gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno.

I. Žn.

Seja Nadzornega odbora Skupščine DIS

Seja Nadzornega odbora Skupščine DIS je bila 16. februarja 2007 v Ljubljani. Na seji, ki jo je sklicala predsednica Nadzornega odbora Mira Zalar, so pregledali celotno finančno-materialno poslovanje Skupščine DIS in njenih organov.

Nadzorni odbor DIS je ocenil, da je materialno in finančno poslovanje vodeno

skrbno in da so na voljo vsi dokumenti o prihodkih in izdatkih. Nadzorni odbor je predlagal Izvršnemu odboru DIS in delegatom Skupščine DIS, da zaključni račun za leto 2006 sprejmejo na razpisanih sejah.

Mira Zalar,
predsednica

Nadzornega odbora Skupščine DIS

Člani nadzornega odbora Skupščine DIS na seji 16. 2. 2007. Prvi z leve, Jože Križančič, podpredsednik DIS, je tudi sodeloval na seji NO. Foto: I. Žn.

Vsebina seje Izvršnega odbora DIS

Izvršni odbor Skupščine DIS se je sestal 22. 2. 2007 z naslednjim dnevnim redom:

1. Pregled sklepov prejšnje seje
2. Poročilo o porabi družbenih sredstev v IV. tromesečju - oktober, november, december 2006 za Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
3. Zaključni račun Skupščine DIS in njenih organov za leto 2006
4. Pregled sredstev, zbranih za nadaljnjo obnovo zbirnega taborišča - grajskih hlevov
5. Poročilo Nadzornega odbora Skupščine DIS o zaključnem računu za leto 2006
6. Podpis pogodbe o sofinanciranju Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve v letu 2007
7. Informacija o razglasitvi maturitetnih nalog o prisilnem delu v mestu Rudolstadt in ustanovitve društva »Usoda prisilnih delavcev v Rudolstadt« v Nemčiji
8. Muzej slovenskih izgnancev na gradu Rajhenburg in obnova gradu
9. Ustanovitev Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtv fašizma in nacizma v letih 1920-1945
10. Tekoče zadeve in finančni izdatki

Na sejah Izvršnega odbora DIS sodelujeta tudi predsednica Nadzornega odbora in predsednik Častnega razsodišča Skupščine DIS.

Na seji 22. februarja 2007 se bomo dogovorili tudi o sklicu dopisne seje Skupščine DIS, ki bo predvidoma 12. marca 2007.

Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica Skupščine DIS

Protest Društva izgnancev Slovenije zaradi izjav italijanskega predsednika

Iz govora Ivce Žnidaršič, predsednice DIS, na prireditvi v Komnu, 15. februarja 2007

Izražam zadovoljstvo, da danes skupaj obujamo spomine na boleče in tragične dogodke, ki so se zgodili na današnji dan, 15. februarja leta 1944, ko se je nemška vojska, s pridruženimi pripadniki domobrancev in fašistične italijanske vojske maščevala nad civilnim prebivalstvom Komna in drugih primorskih vasi. Izražam tudi zadovoljstvo, da KO DIS Komen ohranja spomin na te dogodke med drugo svetovno vojno, ki bi jih nekateri radi pozabili, povzročitelji našega trpljenja pa bi se radi naredili celo za žrtve.

Občutljivost za usodo slovenskih izgnancev, beguncev, prisilnih delavcev in drugih žrtev vojnega nasilja in solidarnost sta značilnosti delovanja našega društva, ki se že več kot 15 let izraža v trdem delu za uveljavitev pravic vseh tistih, ki so trpeli v preteklosti, ter pri zbiranju spominov in pričevanj, da se ne bi pozabilo, kako so agresorske države med drugo svetovno vojno povzročale naše trpljenje in nas z vsemi možnimi oblikami genocidne politike želele izbrisati z zemljevida Evrope. Ne nazadnje, italijanski in evropski javnosti ni znano, kako so nam pobijali svojce, preživeli pa onemogočili kvaliteto življenja zaradi strahot, ki smo jih doživljali.

Druži nas skupna usoda, povezujejo nas skupni spomini na trpljenje, ki smo mu bili izpostavljeni zaradi fašističnih in nacističnih hord, ki so divjale po naših krajih. Pregarjali so nas, kradli premoženje, požigali vasi, uničevali

ozemlju Slovenije, ne bi dajali lekcij tistim, ki se z izjavami italijanskega predsednika ne strinjajo.

Smo žive priče tega nasilja, saj so nas s 140 vlakovnimi kompozicijami odpeljali na tuje, zato je naša pravica, da se kot del civilne družbe oglašamo in smo prizadeti in začudeni, če se na ta del evropske zgodovine pozablja in za izgnance in begunce razglša le tiste, ki so po drugi svetovni vojni odšli v svoje matične države in niso bili izpostavljeni okupatorjevemu nasilju in trpljenju v izgnanstvu na tujem kot Slovenci. Ali pa če se nas primerja s tistimi, ki so Slovenijo leta 1945 zapustili, ker so sodelovali z okupatorji.

Iznanci iz Komna, Divčev, Jablanca, Malega Dola, Tomačevice, Branika in drugih primorskih vasi so točno na današnji dan pred 63 leti doživeli pekel, ki ga ne bodo nikoli pozabili.

Po požigu vasi so prebivalce nasilno odpeljali v živinskih vagonih na tuje, kjer so, kot ostali izgnani Slovenci, umirali, trpeli na prisilnem delu in po nemških, italijanskih in madžarskih koncentracijskih taboriščih.

Protestiramo nad izjavami predsednika Republike Italije Giorgia Napolitana, ki je na proslavi državnega praznika v Rimu pred dnevi dejal, da so bile fojbe in izgon Italijanov z njihove zemlje na Primorskem, v Istri, na Reki in v Dalmaciji tako dolgo zamočeni zaradi ideoloških predsodkov in politične zaslepljenosti.

Italijanski časopisi so bralcem, poslušalcem in gledalcem razlagali, da se

pri nekaterih Italijanih ostalo še nekaj fašistične kulture, pa je pokazala nedavna prireditev pri Bazovici.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 podpira srečanje državnikov Slovenije, Italije in Hrvaške, vendar ne na način, da bo na teh srečanjih samo govor o fojbah in italijanskih zahtevah. Pogled bi moral biti usmerjen v prihodnost, v sodelovanje in skupno sožitje v demokratični Evropi.

Slovenci v Italiji so vse po zmagi fašizma od leta 1920 doživljali tako hudo nasilje, da so morali pobegniti iz nje. Upravičeno se sprašujemo, kdaj bo Italija povrnila premoženje potomcem več kot 70.000 Slovencev, ki so bili izpostavljeni fašističnemu nasilju in so morali zapustiti Italijo že med obema vojnama.

Kdaj bo italijanska in evropska javnost izvedela o grozodejstvih, ki so jih ob okupaciji Slovenije v letih 1941–1945 pri nas izvajali italijanski fašisti.

Kdaj bo italijanska in svetovna javnost izvedela za koncentracijska taborišča Rab, Gonars, Renicci in druga taborišča?!

Usodo izgnancev in beguncev so doživljali tudi drugi narodi, ki so jih okupirali nemški, italijanski, madžarski in japonski nacistični in fašistični režimi med drugo svetovno vojno, zato ni naključje, da je Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 dalo pobudo, da se ustanovi Mednarodni odbor izgnancev in beguncev – žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki bi skrbel za ohranjanje zgodovinskih dejstev in opozarjal mlade

generacije na nevarnost fašizma, nacizma in vseh vrst rasizma.

Vsega tega ne delamo in počnemo iz sovraštva do tistih, ki so nam gorje povzročili, pač pa zato, da bi naša tragedija in tragedija drugih evropskih narodov – žrtev nacizma in fašizma v zgodovinskem spominu dobila primerno mesto, in da bi mlade generacije naslednic agresorskih držav v drugi svetovni vojni poznale ta del zgodovine svojih prednikov, vse s ciljem, da se kaj takega ne bi več ponovilo. Žal smo danes na svetu priča raznim oblikam nasilja, neonacisti in neofašisti zopet dvigujejo glavo, vse več pa je tudi terorizma, zato smo dolžni opozarjati voditelje sveta, naj vendarle storijo več za mirno življenje vseh ljudi.

Večkrat sem že rekla, da slovenski izgnanci in begunci vemo, kaj je domovina. Zato ponovno izražamo zadovoljstvo, da po več kot tisoč letih živimo v svoji državi.

Pomagajmo jo razvijati in podpirajmo jo, da bo delovala kot učinkovit in pravičen sistem v dobro vseh državljanov.

Pričakujemo pa, da bo država sposobna izterjati dolg od naslednic agresorskih držav in poravnala slovenskim upravičencem tudi odškodnino za odvzeto in uničeno premoženje in nepremično premoženje.

Od države pričakujemo tudi, da bo preprečila kakršen koli ponoven pohlep po naši, slovenski zemlji in da bodo državni organi sproti reagirali na nespoštovanje mednarodnih dogovorov.

Krajevna organizacija DIS Komen je 15. februarja 2007 ob 63. obletnici požiga Komna in drugih primorskih vasi pripravila prireditev, na kateri se je zbralo veliko izgnancev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja. Foto: Tina Tič

slovenske knjige, spreminjali imena ljudi in krajev, ukinjali slovenske šole, ubijali talce in ob vsem tem so italijanski fašisti dobivali še navodilo »ubija se premalo«.

Po podatkih državne komisije za vojne zločine je nasilje nad Slovenci izvajalo 4017 nemških in 2518 italijanskih vojnih zločincev. Italijanski vojni zločinci za svoja dejanja niso nikoli odgovarjali.

Druga svetovna vojna je bila za nas čas strahu in groze, čas negotovosti, čas trpljenja in muk, čas boja za življenje, hkrati pa odpor do okupatorjev, ki na slovenski zemlji niso imeli kaj početi, in ne bi smeli nasilno vdreti na našo zemljo. To je bil oborožen rop, oborožena tatvina, in narod se sme upravičeno upreti okupatorjevi agresiji. Smo narod, ki hodi z dvignjeno glavo, nikogar nismo napadali, nikogar okupirali. O zločinih in genocidni politiki do Slovencev med drugo svetovno vojno pa Evropa ve zelo malo. Če bi v evropski komisiji vedeli, kaj so italijanski fašisti počeli na okupiranem

je po drugi svetovni vojni zgodil eden največjih zločinov v zgodovini in prva velika etnična čistka nad Italijani. Niti besede pa o zločinih nad Slovenci.

Na prireditvi pri Bazovici nad Trstom ob prenovi spomenika in 10. februarju, dnevu spomina na žrtve fojb, je državni sekretar na ministrstvu za zunanje zadeve Ettore Rosato napovedal ustanovitev posebne skupine pri predsedstvu italijanske vlade, ki bi proučevala možnosti odprtih zahtev in vprašanj ezulov iz Dalmacije in Istre glede odškodnin, možnega vračanja premoženja pa tudi revizije sprejetih sporazumov. Ko se je Ettore Rosato zahvalil slovenski skupnosti iz Boršta, lastnici zemljišč bazoviške fojbe, ker je dovolila prenovitvena dela, je zadoščala samo omemba Slovencev, pa so začeli udeleženci vpiti, žvižgati in tuliti protislovenske vzklike.

Mi nismo barbari, da bi po ulicah tulili proti vsem Italijanom, saj želimo prijateljske odnose s sosedi, da pa je

KO DIS ŠENTJANŽ IN KO DIS KRMELJ-TRŽIŠČE TUDI LETOS ORGANIZIRATA POD POKROVITELJSTVOM DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE

5. SPOMINSKI POHOD OB ITALIJANSKO-NEMŠKI OKUPACIJSKI MEJI OD MURNC DO TELČ, V SOBOTO, 28. 4. 2007

ZBIRNO MESTO JE V MURNCAH NAD ŠENTJANŽEM OB 8. URI

Zagotovljen bo prevoz do Murnc z avtobusom:

- iz **TRŽIŠČA** ob 6.45 uri
- iz **KRMELJA** ob 7.00 uri
- iz **ŠENTJANŽA** ob 7.30 uri

MURNCE

Predstavitve dogodkov

ŠENTJANŽ

Kulturni program

HINJE

Kratka predstavitve ob mejnem kamnu, odhod po poti mimo vasi Koludrje

KRMELJ

Postanek pri spominskem obeležju pri Zupanu, nato naprej po nemški poti po Zamanovem hribu

HINJCE

Predstavitve spominskega obeležja

VRHEK

in nato čez mostiček čez reko Mirno in cesto proti Zg. Vodalam

Zaključek pohoda pri gasilskem domu na TELČAH bo ob 15.00 uri.

Sledil bo kulturni program, slavnostni govor, prijateljsko druženje ob topli malici.

Prevoz na relaciji Telče–Tržišče–Šentjanž je zagotovljen.

Vaš prispevek je 5€

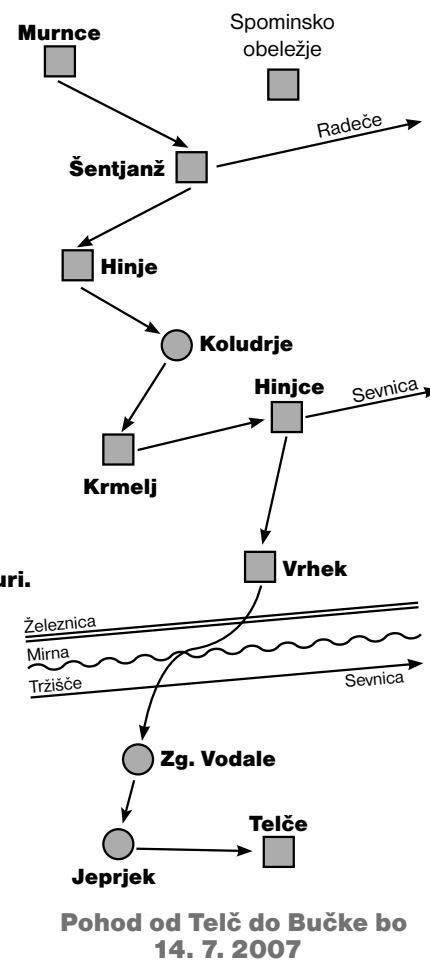
Vse informacije dobite na telefonih:

Ciril Flajs 07 818 04 60

Rezka Repovž 07 818 56 70

Marjan Zaman 07 818 47 49

Skica pohoda ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murnc do Telč v soboto, 28. 4. 2007

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Predstavitve knjige v Krajevni organizaciji DIS Srednja Dobrava

Krajevena organizacija DIS Srednja Dobrava je 7. oktobra 2006 na srečanju gorenjskih izgnancev predstavila novo knjigo z naslovom *Moji spomini ali kako smo s prijatelji preživeli drugo svetovno vojno*.

V prvem delu knjige opisujem kot avtor svoja osebna doživetja o trpinčenju in izgnanstvu svoje družine. Drugi del je namenjen prispevkom gorenjskih izgnancev. V tretjem delu knjige je seznam usmrčenih in umrlih oseb, ki so bile pred smrtjo vpisane v jetniško knjigo begunskih zaporov. Ustreljeni pa so bili kot talci po celi Gorenjski. Pri soustvarjanju knjige je bila v veliko pomoč moja vnukinja Nataša Hrovat,

tekst pa je lektorirala profesorica slovenskega jezika Jožica Škofic.

Na predstavitvi knjige se je zbralo lepo število izgnancev in krajanov. Slavnostna gostja je bila predsednica DIS Ivica Žnidaršič, ki je pohvalila izid knjige.

Na prireditvi je bil organiziran tudi srečelov, s pomočjo katerega smo pokrili del stroškov izdaje knjige. Osebo bi se zahvalil vsem, ki so po svojih močeh pripomogli k soustvarjanju in izdaji knjige, ter vsem, ki so aktivno sodelovali na prireditvi in z navdušenjem podprli akcijo izdaje knjige o zgodovini, pomembni za ta kraj Gorenjske.

*Predsednik KO DIS Srednja Dobrava
Alojz Vidic*

Udeleženci na predstavitvi knjige »Moji spomini« na Srednji Dobravi (7. 10. 2006)

Zbor krajevnih organizacij DIS Trbovlje

Zbor krajevnih organizacij se je odvijal v ponedeljek 8. januarja 2007 od 13.30 v veliki dvorani občine Trbovlje. Po pozdravnem govoru predsednice KO DIS Ljudmile Tolar in predlogu za delovno predsedstvo je zbor potekal po predlaganem dnevnem redu: poročilo o delu krajevnih organizacij v letu 2006; pregled finančnega poslovanja v letu 2006, zadolžitve in naloge krajevnih organizacij za leto 2007, predstavitev knjige »Spomini in pričevanja«, ki je izšla v letu 2006, katero si lahko člani krajevnih organizacij izposodijo za branje v pisarni društva, poročilo o zbranih sredstvih za spomenik in postavitvi ter o udeležbi na proslavi 9. junija ob dnevu izgnancev v Brestanici, ki mora biti res polnoštevilna, kjer bo možen tudi ogled hlevov v obnovi. Predsednica krajevnih organizacij je opravičila Ivico Žnidaršič in župana Bogdana Baroviča,

ki sta bila zadržana. Profesor Vekoslav Gulič pa je opravičil poslanca prof. Aleša Guliča, ki je bil ravno tako zadržan zaradi zadolžitve v Državnem zboru.

Zbora so se udeležili predsedniki krajevnih organizacij zasavske koordinacije: Marinka Bregar, Ani Brinjevec, Vinko Gaberšek, Jože Pograjc in Meri Vresk.

Razprava se je odvijala o vojni odškodnini za premoženje in nepremično premoženje, do katere smo upravičeni in je zahteva vložena pri vladi. Medresorsko komisijo, ki jo vodi pravosodni minister dr. Šturm, bodo morali naši poslanci na naše spodbude vprašati, kdaj bo zakon predložen v Državni zbor. Profesor Vekoslav Gulič je v razpravi obširno govoril o zgodovini izgnanstva ter o tem, da nikakor ne smemo dovoliti, da se izgon slovenskega naroda in naše trpljenje razvrednotita – izničita.

Elica Popovič

Občni zbor KO DIS Trbovlje (8. 1. 2007)

Občni zbor DIS Krajevne organizacije Radeče

Na občnem zboru KO DIS Radeče je bila zelo dobra udeležba (9. 12. 2006)

Najprej je pozdravil vse navzoče vodja kulturnega programa Milan Gorišek. Sledila mu je predsednica Krajevne organizacije ter razveseljena pozdravila takomnožično udeležbo članstva, nato še goste iz sosednjih krajevnih organizacij, Trbovelj, Hrastnika, Dol, Šentjurja, Litije, Povšnika, Šentjanža, ter oba župana, bivšega, Franca Lipoglavška, ter novega, Matjaža Hana. Poseben pozdrav pa je veljal predsednici DIS Ivici Žnidaršič.

Sledil je kulturni program z učenci Osnovne šole Radeče, s harmoniko v rokah Žana Bregarja, skečem Melite in Ernesta ter recitalom dramskega umetnika Jožeta Logarja. Uradni del pa se je pričel s poročilom o delu predsednice KO DIS, poročilom blagajničarke ter nadzornega odbora. Za razpravo po poročilih se je javil Jože Sumrak o še ne poravnani vojni škodi. Predsednik ZZB Vojko Pohar je izrekel čestitke odboru za trud in ohranjanje spominov na vojne čase ter zaželel odboru še naprej uspešno delo.

Tudi župan Matjaž Han je pozdravil vse prisotne, pohvalil aktivnost DIS in sodelovanje med članstvom skozi vse leto. Tudi za naprej je obljubil svojo pomoč in

dobro sodelovanje s tako številčno organizacijo. Tudi kot poslanec DZ se bo pri obravnavi in uveljavljanju zakona o še neporavnanih pravicah in vojni škodi zavzemal za izgnance.

Predsednica Ivica Žnidaršič je bila zelo zadovoljna s tako številno udeležbo članstva ter prisotnostjo dveh županov, katerima se je zahvalila za pomoč pri obnovi zgodovinskega objekta, hlevov na gradu Rajhenburg. Članstvo v dvorani je zelo razveselila s svojim obhodom po dvorani in ljudem, sedečim pri mizah, odgovarjala na vsa vprašanja. Še pred tem pa je podelila tri višja priznanja za uspešno delo in dobro sodelovanje, predsednici krajevnih organizacij Marinki Bregar, blagajničarki Pavli Molka ter prejšnjemu županu Francu Lipoglavšku. Novi župan Matjaž Han pa je od nje dobil časopis Vestnik in knjigo, s katerima ga je seznanila z dejavnostjo DIS.

Vsi smo se predsednici DIS zahvalili za prejeta priznanja ter ves trud, ki ga je vlagala za dobrobit članstva. Obljublamo ji še naprej vso podporo.

Izrekli smo še veliko lepih besed in si zaželeli srečo v novem letu.

B. M.

Na občnem zboru KO DIS Radeče je bilo tudi precej gostov, dobrih prijateljev (9. 12. 2006)

Osrednja prireditev ob dnevu izgnancev

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 bo skupno z Območnimi in Krajevnimi organizacijami DIS organiziral osrednjo prireditev ob dnevu izgnancev (7. juniju), ki bo

v soboto, 9. junija 2007,

pri zbirnem taborišču za izgon Slovencev – grajskih hlevih, v Brestanici pri Krškem.

Prijave za skupen prevoz na prireditev izgnancev, beguncev, prisilnih delavcev ter drugih žrtev vojnega nasilja ter svojcev sprejemajo Območne in Krajevne organizacije DIS.

Vsi prisrčno vabljeni!

Izvršni odbor DIS

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Tudi v Grosupljem aktivni

O bmočna organizacija DIS Grosuplje je imela svoj letni občni zbor dne 12. 2. 2007 v Domu upokojencev v Grosupljem. Udeležba na občnem zboru je bila glede na raztresenost naših članov po treh občinah, zadovoljiva. Zbora se je udeležila tudi predsednica Društva izgnancev Slovenije **Ivica Žnidaršič**. Poveljen je bil tudi župan občine Grosuplje **Janez Lesjak**. Na zboru je bil predstavljen okvirni program dela za leto 2007. Po tem programu bomo še naprej posvečali skrb bolnim, ostarelim in osamljenim članom našega društva. Še naprej bomo ob koncu leta obiskovali naše starejše in bolne člane ter jim podarili skromna darila. Za umrle člane pa bomo poskrbeli za časten pogreb.

V programu pa imamo tudi letos izlet in tovariško srečanje naših članov. Dežurstvo na sedežu Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 bomo tudi letos imeli v istih prostorih in ob istem času kakor do sedaj. Vsem članom priporočamo, da se naročijo na Vestnik, kjer bodo dobivali vse potrebne informacije in lahko spremljali vse zanje pomembne dogodke, da ne bo prihajalo do nepotrebnih pisarij.

Na zboru je predsednica DIS podelila predsedniku OO DIS priznanje za posebno skrb za Vestnik DIS.

Po končanem zboru smo imeli družabno srečanje, kjer so se člani sproščeno pogovarjali in obujali stare spomine.

A. S. Kovačič

Predsednik KO DIS A. S. Kovačič (levo) je poročal članom o delu OO DIS Grosuplje v preteklem letu in predlagal program dela za leto 2007. Foto: I. Žn.

Še prijetneje v letu 2007

Kot že vrsto let, smo tudi letos člani in članice Društva izgnancev Slovenije, Krajevne organizacije Domžale, leto zaključili z občnim zborom ter prijetnim prazničnim srečanjem.

Zbrali smo se v Domu krajanov v Žejah in kar primerno zapolnili veliko dvorano. Uradni del našega srečanja smo začeli z našo himno Oh, kako je dolga pot, ki so jo številni prisotni zapeli skupaj z Oktetom Tosama, ki se je tudi letos rad odzval našemu povabilu in pripravil kulturni program. **Jože Kveder**, predsednik društva, je v kratkem nagovoru predstavil opravljeno delo v letu 2006 ter poudaril pomen druženja žrtev vojne ter pohvalil njihovo pomoč pri skupnem delu. Po predstavitvi programa dela, v katerem bo dovolj prostora tudi za dva izleta, na katerih bomo spomladi obiskali Belo krajino, jeseni pa Vršič in njegovo okolico,

smo prisluhnili **Zdenki Kaplan**, članici vodstva Društva izgnancev Slovenije ter koordinatorici obiskov nekdanjih krajev izgnanstva. Med gosti sta bila tudi Tone Naroglav, predsednik Društva izgnancev Vič - Rudnik, prisotni pa so z glasnim aplavzom pozdravili tudi nagovor in najboljše želje za leto 2007, ki jih je izrekel **Martin Rebolj**, župan Občine Moravče.

Sledilo je prijetno družabno srečanje, ki ga je večina prisotnih izkoristila za klepet z nekdanjimi sotrpini v številnih nemških taboriščih, sem in tja pa so tudi zapeli skupaj s harmonikarjem Tonetom Habjaničem ter njegovima prijateljskima, ki vedno popestrijo prijetno druženje.

Leto 2007 bo skupaj z nami prijetnejše, zato se nam pridružite. Želimo vam veliko prijetnih zimskih dni.

D. I.

V Mostecu na osrednji prireditvi ob dnevu izgnancev je bilo prijetno. Izganci iz KO DIS Domžale so se slikali za spomin.

Redni letni zbor članov KO DIS Dole pri Litiji

V nedeljo, 4. februarja 2007 dopoldne smo se člani KO Dole pri Litiji zbrali na tradicionalnem letnem zboru, tokrat v jedilnici šole na Dolah. V petnajstem letu delovanja KO se je število članov zaokrožilo na 150, prisotnih je bilo točno 50. Poleg njih pa so se vabilu odzvali tudi predsedniki sosednjih KO in predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**. Zbor je pozdravila tudi vodja šole na Dolah, **Jožica Vrtačnik**, posebej veseli pa smo bili mlajših svojcev.

Odbor KO pod vodstvom predsednice **Marije Vresk** je poročal o delu v preteklem letu; največji uspeh je bila izdaja brošure Spet doma, ob 60-letnici vrnitve iz izgnanstva. Tudi finančno se je leto 2006 zadovoljivo izteklo, zato smo smelo zastavili program dela za tekoče leto. Poudarek pa bo spet na ohranjanju zgodovinskega spomina in skrbi za onemogle in osamljene.

Predsednica DIS nas je seznanila z naporu vodstva društva za uveljavitev zahteve za materialno odškodnino izgnancem in beguncem. Poročala je o pobudah dveh poslancev v Državnem zboru, mag. Franca Žnidaršiča in Matjaža Hana v zvezi z reševanjem vprašanj vojne odškodnine za gmotno škodo in o delu Medresorske komisije vlade RS v tej zvezi. Priporočila je, da naj vsak pokliče poslansko skupino oziroma poslanca, ki ga je volil, in povpraša, zakaj se z reševanjem vojne

škode tako odlašajo. Opozorila je tudi na slabosti privatiziranja zdravstva. V društvo je treba pridobiti še več svojcev. Prav je, da vsi, ki prejemajo rento, tudi plačajo članarino in prispevek za Vestnik DIS, ki je zelo majhen. Materialni stroški delovanja odborov KO DIS morajo biti pokriti, zato so dobrodošli dodatni prispevki članov. Pozdravlja skrb za ostarele, onemogle in osamljene ter tiste v domovih, priporoča še pogostejše obiskovanje. Zahvaljuje se za aktivnost KO in dobro sodelovanje in želi uspešno delo tudi v prihodnje.

Prisotne so pozdravili nekateri predstavniki sosednjih KO. **Anka Tomižšek**, članica IO DIS in predstavnica ZDUS, je opozorila na možne negativne posledice privatizacije zdravstva, predvsem za starejše, in napore upokojenskih organizacij za preprečitev sprejetja zakona, ki bi to na široko omogočal.

Po uradnem delu smo prisotne pogostili s prigrizkom in pijačo, razvila se je debata o zdravstvu, domači godci pa so poskrbeli za veselo razpoloženje; zapeli smo nekaj ljudskih, ob zvokih harmonike pa tudi zaplesali. Zadržali smo v popoldne, čeprav je toplo sonce skozi velika šolska okna vztrajno vabilo na plan, ki je še najmanj spominjala na zimo.

Naše misli pa so že na srečanju ob dnevu izgnancev v Rajhenburgu.

Stane Kmetič

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Dole pri Litiji (4. 2. 2007). Foto: I. Žn.

Prof. dr. Jože Toporišič postal Zoisov nagrajenec

V letu 2006 je akademik Jože Toporišič za svoje življenjsko delo prejel najvišje državno priznanje za znanost - Zoisovo nagrado. V letu 2006 je praznoval tudi svojo 80-letnico. O njegovi akademski poti so poročali mnogi mediji. Prav je, da tudi v Vestniku počastimo tega velikega jezikoslovca, ki ga pozna vsak Slovenec, saj se že 50 let učimo slovenščine iz njegovih knjig.

Svojemu maternemu jeziku je posvetil vse življenje.

Prof. dr. Jože Toporišič je član Krajevnega odbora DIS Bežigrad, saj je bil med vojno z rodnega Mosteca pri Brežicah izgnan v Nemčijo.

Želimo mu še krepkega ustvarjalnega zamaha in da bi še vrsto let užival v svojem sadovnjaku.

Vera Pleiweiš

Plaketa Ivici Žnidaršič ob 140. obletnici Rdečega križa Slovenije

Rdeči križ Slovenije je **Ivici Žnidaršič** ob 140. obletnici delovanja v Sloveniji podelil jubilejno priznanje, plaketo Rdečega križa Slovenije, za prispevek, ki je bil nepogrešljiv, da z močjo humanosti premaga stiske drugih.

Plaketo so predsednici podelili na osrednji prireditvi v polni Linhartovi dvorani v Cankarjevem domu, ob prisotnosti najvišjih predstavnikov Mednarodnega Rdečega križa. V obrazložitvi je bilo med drugim tudi rečeno: »Redko je

v zadnjih 50 letih kdo tako zaznamoval ne samo slovenski, ampak tudi jugoslovanski Rdeči križ. Mnogi načrti, mnoge doktrine za pomoč v različnih okoliščinah so še danes upoštevanja vredni dokumenti.

Za Ivico Žnidaršič je bil Rdeči križ način življenja. Zaradi svojih dolgoletnih izkušenj in poznavanja organizacije do najmanjših por, je bila nagrajena s častitljivo funkcijo predsednice slovenskega in jugoslovanskega Rdečega križa.

Jože Križančič

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Tržič

Tako lep zimski dan, petek 3. februarja 2007, je tudi pripomogel, da smo imeli na rednem letnem zboru DIS Krajevne organizacije v Tržiču tako številno udeležbo. Tudi v letošnjem letu so udeležencem zbora ob vходу zaželeli dobrodošlico učenci Osnovne šole Podljubelj.

Pozdravil sem navzoče izgnanke in izgnance in goste, med njimi **Alojza Vidica**, predsednika KO DIS Srednja Dobrava, **Karla Štucina**, predsednika Društva upokojencev Tržič, in **Antona Kramariča**, predsednika Občinskega odbora ZZB NOV Tržič.

V poročilu o delu v preteklem letu sem izčrpno predstavil delo Krajevne organizacije, poročal o udeležbah na pomembnih proslavah, o nadaljnji obnovi hlevov v letih 2006 in 2007, pa tudi o delu našega odbora. Prav tako je poročilo podala blagajničarka. Poslušamo s sredstvi, ki nam ostanejo od članarine. Vsako leto skromno pogostimo udeležence letnega zbora in nad 80 let stare člane ob prihodu novega leta, precej velik izdatek pa je tudi strošek banke za vodenje računa.

Predsednica Ivica Žnidaršič je v govoru poročala o delu Društva izgnancev Slovenije 1941-1945. Poudarila je, da se

nadaljuje obnova grajskih hlevov, kjer bo osrednja prireditev ob dnevu izgnancev. Informirala je navzoče o prizadevanjih, da bi bil sprejet Zakon za povračilo vojnih odškodnin in o dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju. Opozorila je navzoče, kako pomembno je članstvo v DIS, ker le z veliko podporo članov naši predstavniki v Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 zastopajo naše interese in ohranjajo že pridobljene pravice. Treba je sinove, hčere, vnuke in druge sorodnike včlaniti v DIS.

Nato so na kratko spregovorili tudi ostali gostje. Župan občine podpira prizadevanja DIS. Alojz Vidic pa je govoril o svoji knjigi o trpljenju med drugo svetovno vojno z naslovom »Moji spomini«.

V programu dela za leto 2007 načrtujemo udeležbo na osrednji prireditvi ob dnevu izgnancev v soboto 9. junija 2007 v Brestanici, pripravlja pa se 30. junija 2007 tudi srečanje gorenjskih izgnancev in beguncev v Bohinju.

Za uspešno podporo pri uresničevanju ciljev društva je predsednica DIS Ivica Žnidaršič izročila priznanje naši dolgoletni tajnici gospe **Zori Konič**.

S skromno pogostitvijo ob prijetnem druženju se je naš letni zbor zaključil.

Alojz Žabkar

Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, izroča priznanje DIS Zorici Konič. Poleg stoji predsednik KO DIS Alojz Žabkar. (3. februar 2007)

Spomin na požig primorskih vasi in izgon

Vsako leto spominsko obeležimo 15. februar, dan požiga vasi, izgonna vaščanov v izgnanstvo in begunstvo iz Komna, Tomačevce, Malega Dola, zaselka Jablanec in Divčev. Prizadete so pa bile tudi vasi Škrbina, Volčji Grad in Štanjel. Mineva 63 let, ko so vaščane izgnali v izgnanstvo na prisilno delo na Bavarsko v Nemčijo. Nastanili so nas v taborišču v Neumarktu. Starejši so povečini ostali v taborišču, ker so bili preslabotni za delo. Ostale so porazdelili na kmetije in v tovarne. Prisilno so delali vsi, ne glede na starost, v nečloveških razmerah. Kljub ponižanju svojega dostojanstva, trdemu delu v mrazu, slabo oblečeni, slabi hrani – smo preživeli. Preživeli smo v upanju, da ne bo dolgo in da se bomo vrnili domov. Ravno upanje je dalo moč za preživetje izgancem.

Prišel je dolgo pričakovani dan – konec vojne. Vračali smo se različno. Dolga, dolga je bila pot domov – celo leto in pol. A ko smo prišli domov, smo našli vse izropano in požgano. Kljub vsemu, bolni in izmučeni smo bili srečni in veseli, da smo doma.

Vaščani, ki so bili pregnani v begunstvo, so se nastanili po okoliških vaseh, pri sorodnikih in znancih in bili pri njih vse do konca vojne. Vrnili smo se, a ne vsi. Nekateri

niso vzdržali hudih muk in razmer, umrli in pokopani so na tujem. A domovina jih ni pozabila. Vedno se jih spominimo in počastimo spomin, kajti trpljenje izgnancev naj bo opomin na naše zanamce – nikoli več vojn in naj izgnanstvo in begunstvo ostane del slovenske zgodovine.

Program prireditev oblikujejo že vsa leta Osnovna šola Komen in naša kulturna društva ter posamezniki. S šolo lepo sodelujemo in pripravimo zgodovinsko uro o izgnanstvu vaščanov. Spominsko svečanost je počastila naša predsednica Društva izgnancev Slovenije **Ivica Žnidaršič** z obiskom in slavnostno besedo. Ponosni smo nanjo, cenimo njen trud in delo.

Na prireditvi in občnemu zboru je prisostvoval župan **Uroš Slamič**, ki zelo razume in prisluhne problemom, našim vizi- jam in nudi nam tudi materialno pomoč za delovanje društva, tako da naše naloge lahko uresničimo.

Zahvala gre tudi članom odborov in članom društva KO DIS Komen za zvestobo in vsestransko delovanje. Lepo bi bilo, da se nadaljevanje spomina na izgnanstvo in begunstvo ter delovanje društva prenese na naše potomce.

Predsednica KO DIS Komen Sabina Godnič

Predstavitve knjige o zgornjesavinjskih izgnancih

Oh, kako je dolga, dolga pot iz tujine pa do doma... Koprnenje po domu, svobodi in snidenju z domačimi je slovenske izgnance spremljalo vso dolgo pot iz tujine do doma.

Na predstavitvi 6. decembra 2006 v Galeriji Mozirje je to pot marsikdo od prisotnih še enkrat prehodil. Knjigo sva predstavila predsednik Krajevne organizacije DIS 1941-1945 **Franc Bezovšek** in tajnica **Jožica Pečovnik**. Dogodek smo organizirali skupaj z Osrednjo knjižnico Mozirje. Pogovor z nama je vodila Vladka Planovšek, izbrane odlomke iz predstavljene knjige sta prebiral Petra Širko in Simon Atelšek, za nekaj lepih glasbenih vložkov pa je z igranjem na harmoniko poskrbel Tomaž Guček. Galerija je bila polna obiskovalcev. Vsi so z zanimanjem in simpatijo spremljali predstavitev.

Zamisel, da zberemo gradivo in ga objavimo v primerni obliki, se nam je porodila že pred leti. Ker je od takratnih dogodkov minilo že veliko let, so spomini že malo zabrisani, a so z opisi let, prebitih v izgnanstvu, zopet oživel. Opisi so prikazali delček trpljenja nedolžnih ljudi, predvsem starejših in otrok, ki so bili v letih 1941-1945 pregnani iz svojih domov.

V knjigi so poleg zgodb navedene, kolikor je na časovno oddaljenost mogoče, podrobne evidence Zgornjesavinčjanov, izgnanih v tujino oziroma v različna nemška taborišča.

Knjigo smo brezplačno razdelili vsem našim članom, donatorjem, knjižnicam, osnovnim šolam in nekaterim zaslužnim posameznikom. Ostale izvede smo prodali za simbolno ceno.

Da smo dosegli pravi namen, ohraniti mladim spomine na tiste čase, nam je potrdilo zahvalno pismo ravnateljice Osnovne šole Rečica ob Savinji, mag. Vlaste Poličnik, v katerem je bilo napisano: »Prejeli smo vašo knjigo Oh, kako je dolga, dolga pot ..., ki smo je bili zelo veseli, saj menimo, da naši otroci vse premalo vedo o dogodkih v drugi svetovni vojni. Ta knjiga pa nam bo v pomoč, da jih bomo lažje seznanili s tem, kakšne grozote so oziroma ste naši sorojaki doživljali med vojno. Hvala še enkrat in lepo pozdravljeni!«

Mislím, da ta zahvala pove dovolj. Vedno znova in znova moramo opominjati na take grozote in si na vseh področjih prizadevati, da se na slovenskih tleh ne bi nikoli več ponovile.

Jožica Pečovnik

Knjigo KO DIS Mozirje o zgornjesavinjskih izgnancih sta predstavila Franc Bezovšek in Jožica Pečovnik

Iz KO DIS Globoko - Pišce

Letno konferenco smo imeli 27. 1. 2007. Bila je dobro obiskana. Pregledali smo opravljeno delo in se dogovorili za delo v prihodnje.

Končno nam je uspelo spraviti z mrtve točke postavitev stalne razstave na temo »Ne pozabimo!«. V prostoru pred dvorano Prosvetnega doma v Globokem nam je Svet krajevne skupnosti dovolil urediti steno in del prostora z razstavnimi vitrinami. Uspešno nam je dobili arhitekta. Ta nam je izdelal načrt, ki smo ga sprejeli. Začeli smo zbirati

finančna sredstva, ki so za to potrebna, in izvajalce posameznih del. Stopili bomo v stik z muzejem v Brežicah, ki nam bo pri sami izvedbi pomagal. Razstavljeni material bomo zbirali od naših krajanov izgnancev in beguncev. Ker se že vrsto let pripravljamo na to, upam, da bomo zbrali dovolj zanimivega gradiva, ki bo zapolnilo vitrine in ostalo tam tudi tedaj, ko se bodo dogodki iz 2. svetovne vojne še bolj oddaljili in bo napis »Ne pozabimo!« še bolj pomemben.

L. P.

Po občnem zboru KO DIS Globoko - Pišce so se udeleženci zavrtili na plesu (27. 1. 2007).

Foto: I. Žn.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Krška vas

Redni letni zbor smo sklicali za devetega februarja letos v restavraciji Štefančič Brežice, kjer je dovolj prostora za vse udeležence. Tudi to pot je bila udeležba zelo dobra.

Zbor smo začeli s pozdravi članstvu in gostom, poseben pozdrav pa je bil namenjen gostu večera **mag. Francu Žnidaršiču**, poslancu Državnega zbora.

Poimensko je bil podan pregled naših članov, od katerih smo se v letu 2006 poslovili, njihov spomin smo počastili z minuto molka.

Poseben pozdrav smo namenili našim najstarejšim članicam: **Mariji Škofljanc** iz Dol. Skopice (stara 93 let), **Pavli Suban** iz Stankovega (stara 94 let), **Minki Ajster** iz Krške vasi (98 let) ter **Antoniji Komočar** iz Vel. Malenc, ki je stara kar 104 leta. Prepričani smo, da je Antonija Komočar najstarejša članica DIS.

V nadaljevanju smo podali kratek pregled opravljenih del v letu 2006 in sprejeli program dela za leto 2007. Pregled dela je podal predsednik KO in pri tem poudaril, da nekaj naših članov še ni prejelo izplačila odškodnine za opravljeno delo za čas izгона 1941/1945. Nudili smo pomoč članstvu pri pisanju prošenj in pritožb. Odgovarjali smo na številna vprašanja v zvezi s poplačilom vojne škode za nepremično in premično premoženje. Vojno škodo po nemškem zakonu so prejeli le tisti, ki so vložili zahteve in imeli dokaze, da jim je premoženje odvzelo nemško podjetje.

Organizirali smo enodnevni izlet in sicer ogled Baze 20 na Kočevskem rogu in si ogledali muzej v Kočevju. Sledilo je kosilo in povratek domov.

Nekako že tradicionalno obiščemo za novo leto bolne in onemogle. Letos smo obiskali 17 naših članov in jim izročili skromna darila.

Podelili smo priznanje DIS - letošnji dobitnik je **Branko Avguštin**, praporščak društva.

Naš zbor je pozdravil gost večera, mag. Franc Žnidaršič, poslanec v DZ. V svojem nagovoru nam je zaželel veliko zdravja in osebne sreče, v nadaljevanju pa predstavil problematiko dela v Državnem zboru. Poseben poudarek je dal delu poslanske skupine Desus. Skupina v državnem zboru predstavlja in zastopa našo generacijo. Delo ni enostavno, kajti ni vedno posluha za starejšo generacijo. Skupina je majhna in težko je včasih doseči soglasja.

Posebej je izpostavil Zakon o žrtvah vojne nasilja, njegove spremembe in dopolnitve ter nenehno širjenje upravičencev ter pokojninske reforme, kjer je velik pritisk, da bi se pokojnine kar naprej spreminjale, seveda v škodo upokoencev. Zdravstveno zavarovanje hočejo na vsak način sprivatizirati, tako da bi zavarovanci imeli vse manj pravic, za plačilo pa bi dobili vse - vrstni red, najboljša zdravila itd. Skupina poslancev, ki jo vodi, si prizadeva za ohranitev zdravstvenega zavarovanja za vse generacije, posebej za ostarele in bolne.

Občni zbor KO DIS Ljubljana Bežigrad

Člani KO DIS Bežigrad smo imeli 15. občni zbor 17. februarja 2007. Udeležila se ga je več kot polovica članov, kar kaže, da se zaradi starosti naše vrste vztrajno redčijo. Že lani smo si prizadevali, da bi naši poverjeniki, zanje smo izdelali posebne izkaznice, s katerimi se predstavijo na domu, obiskali vsakega našega člana, poizvedeli, kaj ga tare, ali je bolan... Nobeden ne sme ostati sam in prepuščen sam sebi. Prav je, da v primeru smrti svojci ali bližnji obvestijo Krajevno organizacijo, da se od našega člana primerno poslovimo. Namen in delo poverjenikov sta bila podrobno predstavljena na občnem zboru in v Vestniku. Ugotavljamo pa, da le 70 odstotkov naših članov prejema Vestnik. Pozivam tiste, ki naš časopis prebirate, da z obvestili seznanite znance in člane, ki Vestnika še nimajo.

Tudi lani so nekateri člani »pozabili« plačati članarino. Poravnali so jo šele ob koncu leta po opominu.

Ob dnevu izgnancev, ki bo 9. junija 2007 na gradu Brestanica, pozivamo vse člane, da se zaradi organizacije prevoza prijavijo že sedaj oziroma najkasneje do marca 2007.

Vprašanje glede neporavnane vojne odškodnine za odvzeto in uničeno premoženje med 2. svetovno vojno ni rešeno, ker v Državnem zboru ni dovolj takšnih poslancev, ki bi se zavzeli za naše pravice. Zelo pomembne bodo bližajoče se volitve v DZ, ki bodo prihodnje leto. Naši člani naj volijo tiste kandidate in tisto stranko, ki si je in si še bo v prihodnje zavzemala za pravice izgnancev. **Zahvala mag. Francu Žnidaršiču, vodji poslanske skupine DeSUS v DZ Slovenija, ki se zavzema za pravično politiko v zdravstvu, še zlasti do starejših ljudi in za pokojninsko zdravstvo.**

Vera Pleiweiss

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Ljubljana Bežigrad 17. 2. 2007.

Foto: I. Žn.

Mag. Franc Žnidaršič in delovno predsedstvo na občnem zboru KO Krška vas.

Foto: J. Stežinar (9. 2. 2007)

Ob zaključku je poudaril, da je v množici interesov težko uskladiti tiste, ki jih večina ne podpira, zlasti še, ker je poslanska skupina Desus majhna. Velikost skupine je odvisna od volilcev in glede na število članstva, ki ga zastopa, bi bila skupina lahko med večjimi ali celo največja.

Izvajanje mag. Žnidaršiča so prisotni nagradili z burnim aplavzom.

V nadaljevanju je mag. Žnidaršič odgovarjal na številna vprašanja.

Zbor je sprejel še finančno poročilo za leto 2006 in program dela za letošnje leto.

Ob zaključku smo ugotovili, da se naše članstvo z veliko naglico krči. Umrljivost je precejšnja, saj smo ob ustanovitvi šteli 260 članov, sedaj pa nas je samo še 174. Poskrbeti bo treba, da se vključijo v DIS tudi svojci, potomci izgnancev in beguncev.

Stane Ilc

Občni zbor Krajevne organizacije DIS Dolenja vas pri Krškem

VKulturnem domu v Dolenji vas so se 17. februarja zbrali člani DIS in razpravljali o dejavnosti v minulem letu in se dogovorili za delo v tekočem letu. Po pozdravnem govoru predsednika KO DIS Dolenja vas **Rafka Arnška** je sledil bogat kulturni program, ki ga je pripravilo Kulturno društvo »Žarek«, izvajali pa pevski zbor »Ajda«, mlada harmonikarja, pevka s kitaro, Zdravljico pa je recitiral dramski igralec **Jože Logar**.

Občnega zbora so se udeležili tudi predsedniki sosednjih Krajevnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 in Jože Habinc, koordinator KO DIS v občini Krško. Predsednica DIS je ob tej priloiki podelila odličja DIS, in sicer po smrti sta prejela odličje »Zaslužni član« Pavel Predanič in Vera Gobec. Predsednik KO DIS **Rafko Arnšek** je prejel priznanje DIS, **Marija Predanič** pa pohvalo.

Del udeležencev na občnem zboru članov DIS v Dolenji vasi.

Foto: I. Žn.

Skrbimo za starejše člane

Vsako leto v Krajevni organizaciji Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 Boštanj redno obiščemo člane, ki so stari 80 ali več let. Predsednik Krajevne organizacije DIS **Alojz Rupar**, tajnica **Hilda Novšak**, poverjenika **Jožefa**

Železnika in **Alojza Bec** smo še posebej obiskali šest naših članov, ki so starejši od 90 let. Na obisku smo z njimi prijetno pokramljali. Našega obiska so se zelo razveselili. Zaželeli smo jim dobrega zdravja in ponovno srečanje.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Novoletno srečanje starejših članov KO DIS Tržič

Kot že nekaj let zapored, smo tudi za letošnje praznike pripravili sredi decembra novoletno srečanje naših članov, ki so dopolnili 80 ali več let. Vsako leto pridobimo kakšnega člana s temi pogoji in veseli smo, da se število udeležencev ne zmanjšuje. Srečanja se je udeležila kar polovica vabljenih.

Zbrali smo se ob 12. uri. Kot je že v navadi, je vsakdo prišel z dobro voljo in z vrsto spominov na težke in lepe dogodke. Postregli so nam s kosilom, naš Jože pa je zaigral na harmoniko.

Za kratek čas nas je prišel pozdravit tudi novoizvoljeni župan **Borut Sajovic**. Ob sproščenem pogovoru je čas hitro minil. Še pred mrakom smo si zaželeli ponovno srečanje čez leto dni in zopet odšli vsak po svoji poti.

V Krajevni organizaciji DIS Tržič pa smo obiskali tudi naše onemogle člane v domu starostnikov in jim s skromnimi darilci zaželeli obilo zdravja v letu, ki prihaja.

Alojz Žabkar

Prva vrsta: Barbara Šparovec, Janko Dobre, Neža Kimovec, Fani Veršnik, Mara Selko, Tatjana Pirih, Ivanka Žurga, Zora Konič. Druga vrsta: Filip Rozman, Anton Kovačič, Francka Roblek, predsednik Alojz Žabkar, Mara Moretič, Helena Mikič in Cveto Mikič, Jože Švab

Na obisku pri najstarejših članih KO DIS Artiče

Že tradicionalno, v prazničnem decembru, smo pred božično-novoletnimi prazniki obiskali naše najstarejše in zelo bolne člane.

Z njimi smo koledovali, jim zaželeli lepe praznike in s stiskom roke voščili zdravja in miru v novem letu. Izročili smo jim tudi skromna darila, kot znak naše pozornosti. Oboji zadovoljni smo si zaželeli, da se še srečamo.

Udeležili smo se tudi srečanja starejših krajanov Artič, ki ga je organizirala Krajevna organizacija Rdečega križa Artiče in jim nakazali 10.000 sit.

Kar 120 udeležencev je med drugimi pozdravil tudi predsednik KO DIS Artiče **Karl Levak**.

Bilo je lepo!

Franc Glogovšek

Janko Levstik - 91 let

Janko Levstik je letos dopolnil 91 let. Obiskali smo ga na njegovem domu na Mrtovcu pri Boštanju. Rojen je bil 18. aprila 1915. Na sliki je s predsednikom KO DIS Boštanj, Alojzom Ruparjem. Izgnan je bil v taborišče Ehingen in Bad Liebenzell. Najprej je na železnici čistil lokomotive, nato popravljaval telefonsko omrežje. Zelo živo je opisoval svoje doživljanje v izgnanstvu. Še posebej je omenil bombardiranje vlaka, na katerem je bil tudi on.

Janko Levstik in predsednik KO DIS Boštanj Alojz Rupar

Ivana Felicijan - 92 let

Obiskali smo jo na njenem domu na Šmarčni pri Boštanju, kjer živi s sinom in njegovo družino. V živo se je spominjala izgnanstva in strahot tistega časa. Izgnani so bili v taborišče Siessen - Saulgau. Takoj je morala delati v lagru, v kuhinji, zatem pa v gostilni na železniški postaji. Ob našem obisku je bila živahna, nasmejana in dobre volje.

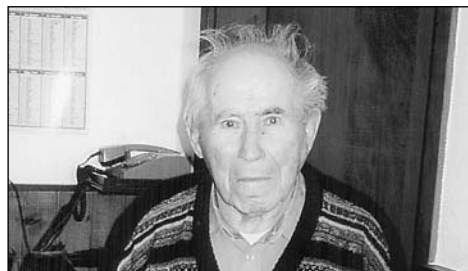

Ivana Felicijan in tajnica KO DIS Boštanj Hilda Novšak

Jakob Škof - 96 let

Član krajevnega organizacije DIS Ljubljana Vič-Rudnik Jakob Škof iz Zaklanca 26 - Horjul pri Ljubljani je bil izgnan v Italijo in Nemčijo. Rodil se je leta 1911. Za svoja leta se dobro drži.

Vse čestitke!

Obiskali smo Rajhenburg

Slovenski izgnanci 1941-1945, ki živimo v Zagrebu, smo 28. oktobra pripravili izlet v Brestanico, na grad Rajhenburg in okolico. Izlet so se udeležili številni člani Slovenskega doma Zagreb. Večina jih je prvič spoznala zgodovino in trpljenje slovenskih izgnancev iz druge svetovne vojne.

Grad Rajhenburg je prvi pisno omenjeni srednjeveški grad v Sloveniji. Z njegovo 1111-letno zgodovino in z bogatimi razstavami na gradu nas je podrobno seznanila kustosinja muzeja Irena Fürst. Ogledali smo si razstavo slovenskih izgnancev, ki prikazuje imperialistične težnje po slovenskem ozemlju, razkosanje Slovenije in nemško raznarodovalno politiko, katere cilj je bil ponemčenje slovenskega naroda.

V drugih sobah so prikazani kraji, kamor so bili izgnani Slovenci, njihovo življenje in boj za vsakdanji kruh v Nemčiji, Hrvaški, Bosni in Srbiji, pa tudi vključitev izgnancev v Srbiji v enote NOB. Razstava prikazuje tudi naseljevanje kočevskih Nemcev na slovenske domove. V posebni sobi je prikaz težavnega vračanja Slovencev v domovino. Pretresljiva je

tudi razstava o političnih zapornikih in internirancih, grozotah okupatorjevega terorja na ozemlju cele Slovenije. Ogledali smo si tudi razstavo o menihih trapistih, ki so kupili grad Rajhenburg in tam živeli polnih 60 let, vse do leta 1941, ko so jih Nemci izgnali.

Ganjeni ob zgodovinskih spominih smo se napotili v župno cerkev, baziliko Lurške Marije, kjer nas je skozi zgodovino popeljal duhovnik Jože Šepc. Cerkev sodi med največje in najlepše historične cerkve na Slovenskem. Posebnost, vredna ogleda, je Pieta - Žalostna mati božja, gotška plastika iz 14. stoletja.

Pod hribom, na katerem stoji cerkev, smo se ustavili v gostilni Pohle in si po dobrem kosilu v sončnem dnevu ogledali lepo okolico. Od Brestanice smo se poslovili po prekrasnem sprehodu ob ribnikih in z dobro kapljico gostilne Ribnik.

Za zelo uspešen izlet se posebej zahvaljujemo Štefanu Marjetiču, predsedniku KO DIS Brestanica, ki nas je pričakal, prvi pogostil z dobrim moštom in nas obdaril s turističnimi materiali Brestanice in okolice.

Alojz Kramar, Zagreb

Kustosinja Irena Fürst, predsednik KO Brestanica Štefan Marjetič ter predsednik KO Zagreb Alojz Kramar. Foto: Olga Tkaličec

Marija Račič in Neža Kartuša - jubilantki

Marija Račič se je rodila 2. decembra 1910 na Bizeljskem. Je članica KO DIS Leskovec. Na izgnanska leta ima grenke spomine. Ko so se vračali iz Nemčije, je med potjo umrla hčerka Mimica - stara komaj 16 mesecev. Pokopali so jo kar ob železniški progi. Zdaj živi naša jubilanтка pri hčerki Slavki. Zelo rada gleda televizijo in tudi zapoje. Naši organizaciji DIS je zelo hvaležna za vse uspešno opravljeno delo za izgnance. Ob 95-letnici so gospo Marijo obiskali: predsednik Franci Žičkar, podpredsednica Anica Baznik in poverjenik Tone Urbanč. Za visoki jubilej iskrene čestitke, gospa Marija!

Na obisku pri Mariji Račič ob njeni 95-letnici rojstva

Jubilantka Neža Kartuša ob obisku predstavnikov KO DIS Leskovec

Neža Kartuš iz Ivandola je članica KO DIS Leskovec. Rodila se je 21. januarja 1917 v Veliki vasi. V družini je bilo kar šest otrok. Leta 1938 se je poročila, in 1941 bila izgnana v Nemčijo, kjer je živela ločeno od svojega moža. Delala je v tovarni in spominja se velike lakote. Rodila je dva otroka. Zdaj živi pri hčerki Jožici in je zelo zadovoljna. Je razmeroma zdrava, le včasih ima težave z bronhitisom. Veseli se pomladi, ko bo lahko spet šla opravljat kmečka dela v naravo. Ob jubileju so jo obiskali: predsednik Franci Žičkar, podpredsednica Anica Baznik in poverjenik Marjan Bizjak.

Želimo ji še veliko zdravih let!

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Jože Križančič, Ptuj
Janez Komljanec, Slovenj Gradec

Člani:
Ivan Babič, Buče
Emilija Držanič, Brežice
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevar, Koper
Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Lojze Kranjc, Radovljica
Marija Kuhar, Brezovica/Lj.
Albin Pražnikar, Izlake
Alojz Rupar, Boštanj
Jožica Stezinar, Brežice
Anka Tominšek, Ljubljana
Malka Veler, Slovenska Bistrica
Franci Vidmar, Žalec
Alojz Voščun, Lendava
Davorin Zdovc, Maribor
Franc Žičkar, Leskovec
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor – predsednica
Janez Blas, Sevnica
Anton Žmavcar, Slovenska Bistrica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Ivan Gole, Trebnje – predsednik
Inka Gorečan, Ljubljana
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Komenskega 7
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiće Franc HOTKO Jožef LUBŠINA	31. 05. 1940 17. 12. 1935	18. 01. 2007 22. 01. 2007
KO DIS Bistrica ob Sotli Franc GERŠAK Antonija KRAMER Anton KUNEJ Miha KUNEJ	15. 09. 1929 1932 24. 06. 1924 30. 09. 1928	23. 01. 2007 05. 12. 2006 12. 01. 2007 17. 11. 2006
KO DIS Bohinj Stanislav SUŠNIK	23. 09. 1929	05. 12. 2006
KO DIS Branik Danila FABJAN Drago MIHELJ Ivan REHAR	02. 07. 1922 16. 05. 1934 24. 06. 1923	06. 02. 2007 05. 01. 2007 08. 2006
KO DIS Brežice Franciška ERBAN Franc DIMIČ Nežika KRŽAN Vera ZORJAN	17. 05. 1922 29. 09. 1923 22. 05. 1926 25. 02. 1934	24. 11. 2006 14. 01. 2007 23. 01. 2007 08. 12. 2006
KO DIS Boštanj Jožefa KUHAR Ivan PFEIFER Franc STOPAR Adolf ŽIBERT	18. 09. 1920 14. 08. 1914 25. 10. 1924 08. 04. 1926	14. 10. 2006 06. 01. 2007 12. 10. 2006 24. 10. 2006
KO DIS Čatež ob Savi Karel BUDIČ Marija LAPUH	20. 06. 1921 02. 05. 1920	28. 12. 2006 13. 01. 2007
KO DIS Dole pri Litiji Viktor ŠUŠTAR	24. 03. 1922	12. 02. 2006
KO DIS Globoko-Pišece Ivan AGREŽ Rozalija BRATANIČ Anton CIRNSKI Ljudmila KRAJNČIČ Mira KRŽAN Ana PAVLIJA	18. 12. 1926 11. 06. 1924 15. 02. 1917 07. 05. 1929 28. 08. 1938 07. 06. 1921	19. 11. 2006 14. 10. 2006 16. 08. 2006 26. 08. 2006 13. 01. 2007 13. 11. 2006
KO DIS Kamnik Franc ROMŠEK	1934	12. 2006
KO DIS Kapele Jožefa BLAŽEVIČ Marija GERJOVIČ Olga KRULC Marija MEDVEDEC Ivanka PODVINSKI Jože STANIČ Olga ŠEPEC	20. 04. 1936 11. 09. 1921 13. 06. 1930 28. 07. 1921 28. 05. 1924 29. 01. 1923 24. 03. 1921	03. 06. 2006 24. 08. 2006 28. 06. 2006 02. 04. 2006 06. 02. 2006 14. 02. 2006 18. 10. 2006
KO DIS Kočevje Terezija BALAŽIČ Jože DEBELJAK Majda PRISTOVŠEK	07. 06. 1922 22. 04. 1922 10. 03. 1929	08. 02. 2007 15. 05. 2006 01. 2007
KO DIS Komen Bernard GRMEK Jožef KOBAL Marija MAKOVEC	15. 11. 1923 03. 04. 1932 15. 01. 1924	16. 08. 2006 08. 10. 2006 28. 10. 2006
KO DIS Kranj Franc VRTACNIK	08. 03. 1927	05. 12. 2006
KO DIS Krško Franciška BABIČ Ferdinand BIZJAK Amalija BLATNIK Ivan GORJAN Franc KOZOLE Ana SELAK Janez ZORKO Marija ŽIVKOVIČ	29. 09. 1924 1938 10. 07. 1917 09. 07. 1939 20. 04. 1918 19. 04. 1913 07. 08. 1923 24. 09. 1933	10. 2006 04. 2006 04. 08. 2006 06. 11. 2006 18. 10. 2006 01. 2006 11. 01. 2006 03. 05. 2006
KO DIS Krška vas Franci BAŠKOVIČ Ivan JANKOVIČ Ivan RAČEČIČ Milena ŠKVARČ	1937 1940 1934 1938	2006 2006 2006 2006
KO DIS Leskovec Alojz HOČEVAR	01. 04. 1925	07. 12. 2006
KO DIS Ljubljana Bežigrad Franc ARH Jožica ARNUŠ Anton DOBRINA Štefka HORVAT Štefanija HUREMOVIČ Angela KATIČ Milan PEROCI Vida POGAČAR	04. 05. 1940 11. 08. 1927 14. 06. 1932 13. 12. 1920 23. 12. 1937 27. 03. 1919 03. 09. 1922 08. 06. 1932	12. 06. 2006 28. 05. 2006 01. 02. 2006 11. 05. 2006 24. 06. 2006 2006 2006 24. 06. 2006

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
Hilda REPOVŽ Pavla STRAKA Ljudmila ŠKOBERNE Miha TOMŠE Ivanka VOGRIČ Martina ZUPAN Anton ŽABKAR	03. 04. 1930 04. 07. 1924 05. 04. 1939 30. 10. 1930 03. 01. 1922 24. 09. 1934 31. 12. 1920	2006 2006 2006 02. 03. 2006 2006 2006 09. 10. 2006
KO DIS Ljubljana Šiška Stanko SALMIČ Franc MATKO	07. 02. 1934 21. 05. 1924	09. 12. 2006 19. 02. 2007
KO DIS Ljubljana Vič-Rudnik Frida KOEBEL Aleksander LEBEN Ana PRISTAVEC Anton REMŠKAR Jože TURK	30. 01. 1932 27. 02. 1931 06. 05. 1938 28. 01. 1916 04. 11. 1929	04. 01. 2007 2006 12. 2006 27. 11. 2006 06. 2006
KO DIS Maribor Rotovž-Pesnica Pavel BELEJ Vladimir BERANIČ Ludvik GRACNER Venčeslav ILEŠIČ Stanislava PUSTAVRH Vlado STEBLOVNIK Zdravko VRENKO	08. 02. 1923 14. 02. 1926 07. 07. 1907 20. 09. 1931 21. 07. 1922 27. 04. 1917 14. 02. 1915	03. 06. 2006 21. 09. 2006 28. 07. 2006 05. 11. 2006 29. 07. 2006 06. 08. 2006 26. 06. 2006
KO DIS Maribor Tezno Marjeta PLANINŠEC Katarina SLEJKO	03. 12. 1939 28. 11. 1925	24. 04. 2006 31. 03. 2006
KO DIS Mozirje Jože ČEPLAK Jožica GLOJEK Zora JUVAN Franciška KRANJC Franciška SEDELŠAK Martin ZAGOŽEN	26. 02. 1928 07. 05. 1930 27. 07. 1924 13. 02. 1927 28. 01. 1926 03. 09. 1926	07. 12. 2006 12. 10. 2006 19. 08. 2006 19. 12. 2006 01. 2006 04. 08. 2006
KO DIS Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica Franc GRUBELNIK Marija PETRUN	24. 04. 1935 28. 12. 1932	30. 09. 2006 30. 08. 2006
KO DIS Podbočje Miha BARKOVIČ Jože DOLMOVIČ Avgust DUHANIČ	26. 09. 1926 10. 11. 1929 12. 08. 1940	04. 10. 2006 13. 09. 2006 22. 11. 2005
KO DIS Polje ob Sotli - Buče Ivan KUNEJ Ana MRAMOR Jože MRAMOR	19. 09. 1928 26. 08. 1924 27. 03. 1930	02. 02. 2007 27. 10. 2006 17. 01. 2007
KO DIS Radeče Ema KOVAČ	02. 05. 1924	15. 01. 2007
KO DIS Sevnica Franc PAVKOVIČ Viktor RETELJ Alojzija TERAŽ Alojzija UDOVČ	28. 03. 1939 12. 07. 1927 24. 08. 1933 23. 05. 1941	23. 11. 2006 20. 10. 2006 31. 08. 2006 14. 12. 2006
KO DIS Slovenska Bistrica Marija PIRNAR	14. 04. 1923	01. 11. 2006
KO DIS Slovenska Konjice Janko KOVAČ Angela SAMEC	18. 04. 1934 13. 05. 1930	13. 12. 2006 20. 09. 2006
KO DIS Srednja Dobrava Francka AŽMAN	22. 10. 1919	19. 12. 2006
KO DIS Studenec Franc BIZJAK Angela MŁAKAR Kristina RODMAN	1910 24. 05. 1916 01. 08. 1920	19. 10. 2004 17. 12. 2006 30. 12. 2006
KO DIS Št. Jurij pod Kumom Olga MARTINCIČ	25. 06. 1925	07. 01. 2007
KO DIS Šentjanž Marija KOVAČ	11. 08. 1922	23. 12. 2006
KO DIS Trbovlje Ljudmila GLAŽAR	16. 09. 1923	29. 01. 2007
KO DIS Velenje Angela TAMŠE Vinko TRINKAVS	12. 02. 1922	07. 04. 2006 08. 09. 2006
KO DIS Veliki Trn Ivan KERIN Venceslav LEKŠE Ivana PIRC Marija PIRC	19. 02. 1921 02. 11. 1924 11. 12. 1914 20. 02. 1930	06. 04. 2006 06. 04. 2006 15. 12. 2006 25. 09. 2006